

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาศึกษาศาสตร์ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 " เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริง และพฤติกรรมที่ควรจะเป็นของหัวหน้าหมวดวิชาศึกษาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาศาสตร์ จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2527 รวม 42 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 297 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีหัวหน้าหมวดวิชา ผู้วิจัยจึงตัดโรงเรียนขนาดเล็กออก แล้วสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 50 ของแต่ละกลุ่ม ได้ตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง 19 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 17 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน

2. จากจำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 1 ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสถานศึกษา และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ 2 คน ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้นจำนวน 84 คน

3. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาศาสตร์จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 1 โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 50 ของ

ค่าเฉลี่ยและเลขคณิตของจำนวนอาจารย์ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ โดยที่โรงเรียนขนาดกลางมีอาจารย์ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยจำนวน 5 คน โรงเรียนขนาดใหญ่มีอาจารย์ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ยจำนวน 12 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีอาจารย์ในหมวดวิชาเฉลี่ยจำนวน 18 คน ดังนั้นในโรงเรียนขนาดกลางมีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนละ 3 คน ได้ตัวอย่างประชากร 57 คน โรงเรียนขนาดใหญ่มีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนละ 6 คน ได้ตัวอย่างประชากร 102 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนละ 9 คน ได้ตัวอย่างประชากร 54 คน ซึ่งรวมได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น 213 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำ LBDQ (Leader Behavior Description Questionnaire) สร้างโดย แอนดรู ฮัลปิน (Andrew W. Halpin 1966 : 88-89) ผู้วิจัยได้ปรับให้เหมาะกับสภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา วิทยาศาสตร์ มีการแบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกิจสัมพันธ์ (Initiating Structure) และด้านมิตรสัมพันธ์ (Consideration) แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อายุราชการ และวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชา วิทยาศาสตร์ทั้งพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริง และพฤติกรรมที่ควรจะเป็นจำนวน 30 ข้อ แยกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านกิจสัมพันธ์ 15 ข้อ คือคำถามข้อที่ 1-15 และพฤติกรรมด้านมิตรสัมพันธ์ 15 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 16-30 โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น อยู่เสมอหรือเป็นประจำ

มาก หมายถึง แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ไม่ถึงกับเป็นประจำ แต่แสดงออกบ่อยครั้ง

น้อย หมายถึง แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆบ้าง แต่ไม่ถึงกับมาก
เพียงนาน ๆครั้ง

น้อยที่สุด หมายถึง แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆออกมาให้เห็นน้อย
เหลือเกิน

ส่วนการสร้างแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำ LBDQ (Leader Behavior Description Questionnaire) ของ แอนดรู ดับบลิว ฮัลตัน
2. สร้างแบบสอบถามโดยการปรับแบบสอบถาม LBDQ ทั้งพฤติกรรมด้านกึ่งสัมพันธ์ และพฤติกรรมด้านมิตรสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาวิทยาลัย
แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยฯ ตรวจสอบ แก้ไข แล้ว
นำมาปรับปรุงข้อบกพร่อง ก่อนที่จะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
4. นำข้อ เสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแบบสอบถามใหม่ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุง
แล้วไปทดลองใช้กับโรงเรียนซึ่งมีในกลุ่มตัวอย่างประจำกรจำนวน 5 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประจำกร
สำหรับทดลองใช้แบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 10 คน และ
อาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยฯ โรงเรียนละ 3 คน รวม 15 คน
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
ประจำกรที่แท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากปลัดวิทยาลัยฯ ไปยังศึกษานิเทศก์
เขตการศึกษา 11 เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือไปยัง โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งได้เลือกไว้เป็นตัวอย่าง
ประจำกร
2. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาวิทยาลัย
ไปแจกและรับคืนจากตัวอย่างประจำกรด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และมีบางส่วนที่ใช้วิธีตอบรับทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. การหาค่ามัธยฐานเลขคณิตของพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาศึกษาคำสั่งแต่ละพฤติกรรม แต่ละด้าน โดยใช้สูตร (George A. Ferguson 1981 : 50)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

\bar{X} แทน ค่ามัธยฐานเลขคณิต

$\sum fX$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด หรือแทนผลบวกของผลคูณระหว่างระดับคะแนนกับความถี่ของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ในการให้ระดับคะแนนเป็นดังนี้ คือ

พฤติกรรมผู้นำที่มีใจความเชิงนิมมาน (Positive)

แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	4
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	3
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1

พฤติกรรมผู้นำที่มีใจ ความเชิงนิเสธ (Negative)

แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	2
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	3
แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	4

นำค่ามัธยฐานและคณิตที่ได้ไปแปลความหมายสำหรับพฤติกรรมผู้นำแต่ละพฤติกรรม ดังต่อ

ไปนี้

พฤติกรรมผู้นำที่มีใจความเชิงนิมมาน

3.50 - 4.00	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มากที่สุด
2.50 - 3.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ น้อยที่สุด

พฤติกรรมผู้นำที่มีใจความเชิงนิเสธ

3.50 - 4.00	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ น้อยที่สุด
2.50 - 3.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ น้อย
1.50 - 2.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มาก
1.00 - 1.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มากที่สุด

สำหรับค่ามัธยฐานและคณิตของพฤติกรรมผู้นำในแต่ละด้าน จะแปลความหมายดังต่อไปนี้

3.50 - 4.00	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรม ผู้นำด้านนั้น ๆ มากที่สุด
2.50 - 3.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรม ผู้นำด้านนั้น ๆ มาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรม ผู้นำด้านนั้น ๆ น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	แสดงหรือควรแสดงพฤติกรรม ผู้นำด้านนั้น ๆ น้อยที่สุด

3. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาวิทยาศาสตร์แต่ละข้อ แต่ละด้าน โดยใช้สูตร (George A. Ferguson 1981 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวที่ยกกำลังสอง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชา วิทยาลัยครูระหว่าง การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนกับอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยครู โดยใช้ค่า t (George A. Ferguson 1981 : 178)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2 (N_1 - 1) + S_2^2 (N_2 - 1)}{N_1 + N_2 - 2} \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}}$$

t	แทน	อัตราส่วนวิกฤต
\bar{X}_1, \bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
N_1, N_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

5. ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาวิทยาลัยครูที่เป็นอยู่จริง กับที่ควรจะเป็น โดยใช้ค่า t (George A. Ferguson 1981 : 180)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{[N \sum D^2 - (\sum D)^2]}{N - 1}}}$$

t	แทน	อัตราส่วนวิกฤต
$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนน 2 ชุด
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนน 2 ชุด ที่ยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม